

R

Ella, no pateix caló
quan surt ab aquest vestit
gracias al seu dret d' artista...

Qui 'n pateix y de debó,
es l' incaute ó l' atrevit
que fica en ella la vista.

LA "RUSIÑOLADA"

Si en Santiago Rusiñol 's creu haver posat al descobert alguna llaga social nova al conjuminar «Els Jochs florals de Canprosa» hém de ferlo baixar del ase. Els tipos que descriu, las ridiculesas que fustiga, el ludibri que aboca sobre als certámens literaris, son una cosa tan antiga com el món. Tots la sabíam, pero la callavam. Y la callavam ab silenci tan patriotich com caritatiu, per no dar greix als altres y perque el ridicul, com Deu, está per tot.

Quedém donchs en que aixó es antich com la humanitat. Lo que no es antich, sino nou y ben nou en aquesta terra, es que un escriptor y un artista que com á escriptor es una mitjanía y com á artista una verdadera *neula*, que si ha arribat á tenir un nóm es perque té diners y si té una consideració es perque 'ls seus compatriotas sobradament indulgents li han donada sense meréixela, vingui ara á ridiculizar als que l' han aixecat al pedestal, vingui á fer mofa de las aspiracións qu' alimentan els seus compatriotas, vingui á tirar grapats de llot sobre una de las costúms més bonicas de la terra, sobre una de las consuetuts que donan á Catalunya aqueix carácter de cultura y dignitat que tothom li reconeix.

La materia satírica qu' en Rusiñol troba en los certámens literaris, li troba tot'hom; alguns tipos de 'ls que dibuixa existeixen en veritat, si be no en la mida que vol suposar l' autor; son una excepció — freqüent si 's vol — pero no son la regla general.

Com en totas las cosas del món, en los cartámens literaris hi há el costat serio qu' enlayra el cor y el costat que fa riure. Pero no es motiu aixó per tirar las cosas de barato y molt menys quan las cosas son respectables, educadoras y constituheixen un de 'ls timbres de gloria de una terra culta y amiga del progrés.

El procediment no es nou en lo mateix Rusiñol; ja li coneixíam d' antich. Anys passats, quan ab un músich modernista, lo mateix que ara s' ha venut el catalanisme de que tan alardejava y la conciencia artística de que tant feya mérits per un plat de lletias del centralisme madrileny, quan ab lo mestre citat, donchs, va armar un coro modernista, també escrigué furiosas diatribas contra els coros populars ridiculizant sas banderetas, caricaturisant sos visatjes, posant en solfa sos defectes de pronunciació, fent mofa de sos desafinaments y tirant en una paraula fletxas enverinadas contra las societats corals, prenent aixís ensorrar la gran obra civilisadora del immortal Clavé.

Y ¿què conseguí?... Donchs conseguí crear un coro dolent, neulit, més ridicul cent vegadas que 'ls coros populars y lo qu' es pitjor, carregat de pretensions tontas, fins qu' ell l' abandoná ab la versatilitat de son carácter bohemi y l' altre 's venqué á Madrid per un plat d' escudella.

Y entretant, el coros populars, els que segóns en Rusiñol, estavan destinats á desapareixe entre 'l ridicul, segueixen més fermes que may extenen

per Catalunya la espléndida brancada d' una institució democrática y civilisadora, mare de ciutadans instruhits y homes dignes.

En Rusiñol, es l' home que ataca ab l' arma del ridicul l' art de totas las épocas per vell y ranci, y crea l' art hibrit y sense bruch del *modernisme*. Es l' home que maneja la sátira contra la prosa de la vida — qu' es la naturalitat — y 'ns porta las *sebas* més exaltadas y 'ls cabells llarchs y las pipas. Y quan ha ensarronat á unas quantas dotzenas d' infelissos que 'l crehuen un deu... els exposa á la vergonya pública desde las taulas d' un teatro.

Per ser demoledor, no respecta res, ni lo qu' ell va importar. Per ser inconstant, ridiculisa avuy als micos d' imitació qu' ahir el seguían.

No li negué cert talent natural, pero en fa mal ús. Es un talent inútil pera crear, com no siga escolas malsanas. Vol derruhir ho tot y no edifica res. Té un temperament malaltís al que tot angunieja, un temperament aborriblement superb qu' 's complau en destruir las afeccións de 'ls altres.

Predica l' art per l' art, forrat de milers de duros. Es gran sacerdot de la bohemia y dú la cartera plena de bitllets. Pega xurriacadas al mercantilisme y viu de rendas afanyadas per antecessors seus, qui sab si escanyant als obrers. Mira ab desdeny el petit art de 'ls pobres, ennavola el migrat bossí de cel de 'ls humils y 'ls hi dona en cambi un art malaltís y buyt. Arrenca la planta de salut arrelada al cor de 'ls petits y els infiltra sa sanch carregada de *toxinas*.

*
*
*

En «Els Jochs florals de Canprosa» la tasca de 'n Rusiñol es una tasca perniciososa per Catalunya. Flagellant la bonica costúm de 'ls certámens literaris á pretext d' un decantat *snobisme*, en Rusiñol fa molt mal á sa terra. No 's lliuran alli de las xurriacadas del demoledor, lo més sagrat y lo més hermós de las aspiracións catalanas.

Es una obra de traydoria; es una obra de *sabiesa* infernal, digna sols del despreci.

Com á produció dramática es un cent peus; com á sátira social té tot el veri de la impotencia.

Anys enrera sigué en Rusiñol mantenedor de 'ls Jochs florals de Barcelona y avuy paga el favor de 'ls que l' elegiren sense mérits, abocant el ludibri demunt de las festas literarias.

La culpa la tenim tots. Si haguéssim calificat sos quadros de lo que son; d' esperpentos. Si haguéssim considerat sos escrits per lo que valen; com á beneyterías. Si haguéssim tractat sas teorías artísticas de *neuladas*, com se mereixen. Si haguéssim ridiculizat sas extravagancias filosóficas y sas *boutades* de pensador, com á xorcas extravagancias. Si en una paraula, no l' haguéssim prés en sério considerantlo molt més de lo que val, tenintlo com á un aspirant á S. Boy, barreja de malicia y de tontería, no 'ns trovaríam avuy ab un mal agraht, que busca l' aplauso irreflexiu cubrint d' oprobí cosas que tots ens estimém y que si tenen en efecte quelcóm de satírich, no justifican ni de molt la desatentada diatriba de *Els Jochs Florals de Canprosa*.

¿No li diu res á ne 'n Rusiñol lo fet de que mentres els seus compatriotas el censuran acerbament,

tinguín d' anarli á aplaudir «Els Jochs florals de Canprosa» las legions de la *secreta*, ab en *Memento* al frente?

¿No li diu res tampoch el fet de que hagi hagut d' alleugerir calificatius, suavisar asperesas per ordre de la empresa, eli qu' es tant intransigent en questions artísticas que posa el seu criteri demunt del de tots?

En Rusiñol ha fet riure á n' algú, pero la rialla que arrenca no es nova.

També Sém rigué de las rüesas de son pare Noé. Pero 'l ludibri del pare... caygué tot y per una eternitat demunt de la testa del fill.

RAMON BERENGUER

¡Maig!

Qu' es bonica la natura
arrivant lo mes de Maig;
tots los arbres reverdeixen
y floreixen tots los prats
Obran las flors los seus cálzers
y als aucells entonan cants
més bonichs y més alegres
qu' en tots los mesos del any;
la vida se fa agradable
los cors ab son bategar
rejuveneixen... s' inspiran
en los recorts del passat.
Riallera despunta l' auba,
lo sol escalfa ab sos raigs
y arreu canta la Natura
un himne á n' el mes de Maig.
J. MONTABLIZ.

PORTAS-LERROUX

Crech que no pendrán á mal
que 'ls confessi ab la má al cor
que l celeberrim Lerroux
no es sant de ma devoció.

Ni 'l considero estadista,
ni 'l veig un gran pensador,
ni m' agradan sas paraulas,
ni los seus fets me fan goig

Dintre de la minoria,
en Blasco va molt millor,
m' ompla molt més en Soriano,
'm distreu més en Junoy,
veig l' Azcárate mes sabi
y té en Muro més aplóm
y l' Alvarez més palica
y en Marengo més brahó.

En resúm; entre 'ls que volen
tirar això de corcoll
per implantar la República,
no es en Lerroux qui 'm té 'l cor
robat, ni moltísim menos
puig li veig un cantó fosch
y fins qu' ell no l' aclareixi
no 'm farà anar á remolch.

Y 'l cantó fosch, no es pas altre
que aquell de las eleccions,
puig encare no m' explico
perqué vingué á fer la pór
y en nom de la Democracia
va armar. . ¡un ball de bastóns!

Donchs, ab tot que l' Alexandre
no m' acabi de fer goig,
soch de 'ls que, en l' assumpto Portas,
li adjudican la rahó

y crehuen qu' ha estat correcte
y qu' ha fet un acte gros]
rihentse de 'ls desafios]
y de 'ls tribunals d' honor
y enjogant al seu contari
sens darli satisfaccions.

En efecte El joch de cartas
ab que juga l' ex-sayò
está vist. Van ascendirlo
tirant un vel sobre tot
lo que li penja la fama,
posantli per condició
que probaria de treure
al Alexandre del mon
y després á n' en Soriano
y més tart á ne 'n Junoy
perque á la quènta, fan nosa
tots tres en certas regions!..

Com que no té pèl de tonto,
en Lerroux ha vist el joch
y ha respost;

—«A mi con esas?
¡Molt tart t llevas, minyó!
¿Es dir que quan jo 't buscava
per Barcelona y Port-bou,
may vas di «eixa boca es meva»
y callavas com un mort
y ara m buscas pessigollas
y 'm vols tirá de corcoll?
¡Prou qu' endavino la trama!
Primé en Blasco, després jo
y luego 'ls altres, 's busca
que 'l descrédit ó la mort
ó la fugida, 'ns obliguin

á abandonar aquets llochs,
á renunciar nostra tasca,
y á no moure més soroll
á fi y efecte que l' altre
pugui governá ab repós.

Aixís, donchs, no 'm desafio,
no vaig al camp de l' honor
¿Causa? La millor de totas...
Jo puch sé un tarit-larot
pero assobre meu, no pesa
cap terrible acusació
y tinch las mans finas, blancas]
sense tacas, sense grops...

Si l' enemich que m' atían
fos un home igual que jo,
'ns trencariám la crisma
sense buscar més cansóns.

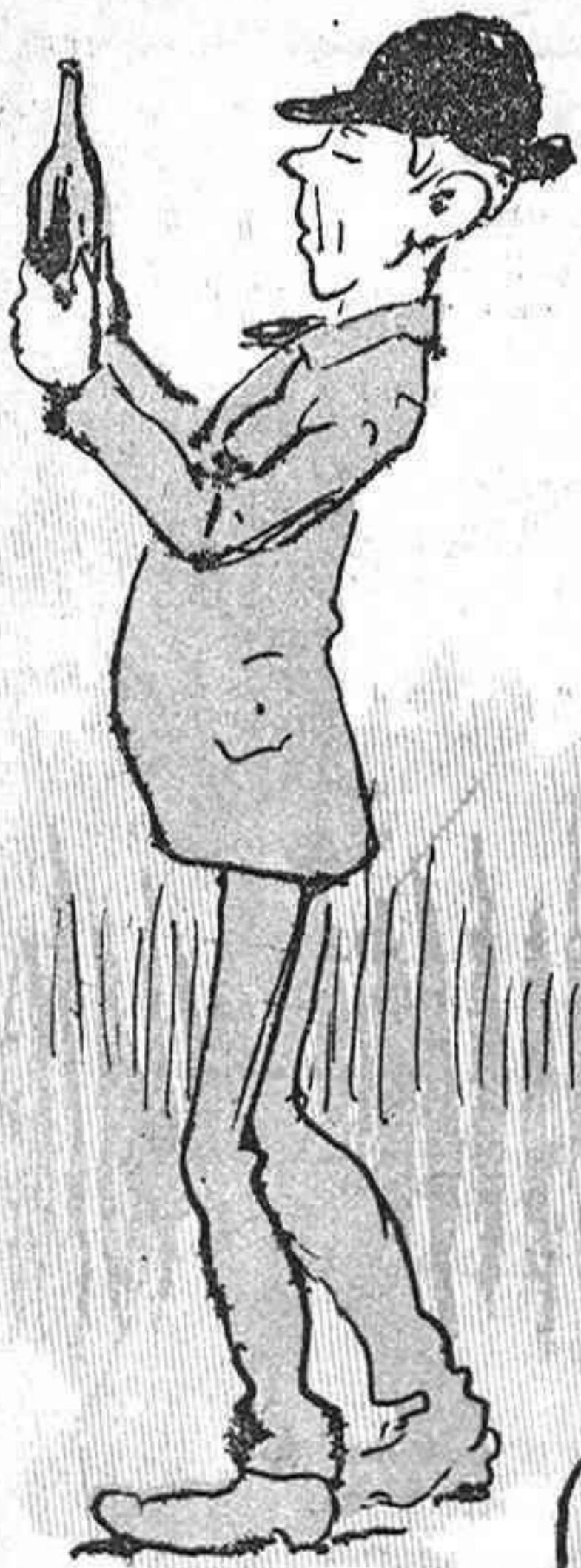
Mes jo no puch de cap modo
barallarme ab l' ex-sayò
fins que sas mans siguin netas
y 's sápigá bé del tot
si en lo calabós del zero
fou un home ó bé un Neró.—

¡Ben xafat!... L' *Alejandrino*
—ho hi dit avans— no m fa goig,
pero d' ell al seu contrari
¡ho confesso de tot cor!
hi va tan gran diferencia
com d' una hiena á un lleó.
La diferencia es inmensa ...
¡No hi caben comparacions!

M. RIUSECH.

MISCELÁNEAS

Per curarme la magricia
m' han dit que 'l doctor Muñón
'm donará uns *globulillos*...
¡Jo poso més fé ab lo róm!

—¿Tu veus aquest puny Pepeta?...
—Es clar que 'l veig...

—Las barnillas
't desfará, si no *abillas*
punta en blanch una pesseta!

Tot pica á la Primavera.
Pica 'l sol, pica la sanch
y pican molts més cosas
que fora llarch d' explicar.

Lo gran mandari Sa-si-tcha
y el jefe indio Kapdebeh
que se 'n han vingut á Europa
per veure coroná reys
y... per provehir de raspas
pe 'ls seus respectius harems.

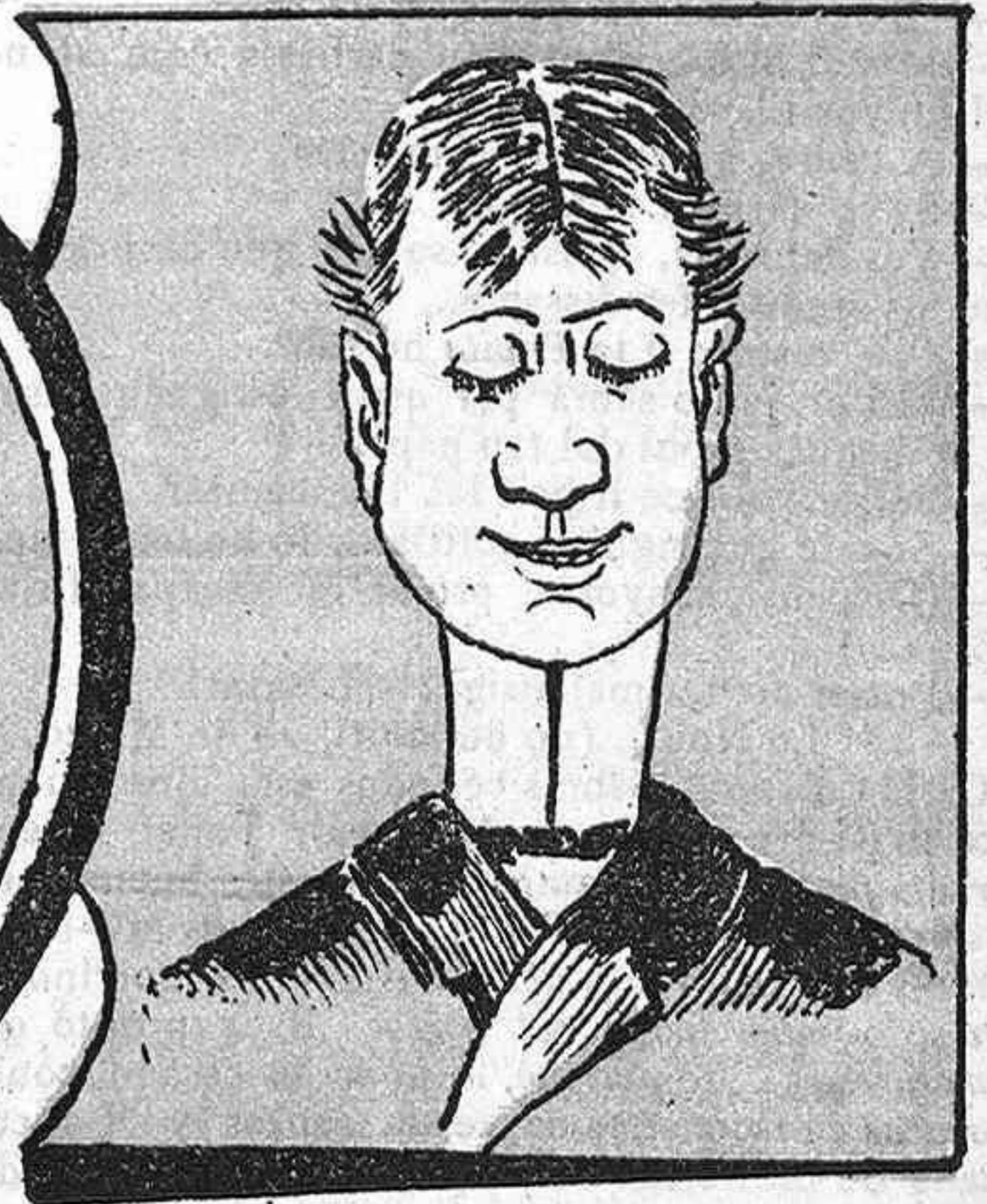
Victor Serra

LA TOMASA

MATRIMONI

Varen d'í avants de casarse:
«Contigo pan y cebolla»...
tot lo que 'ls sobra d' amor
los hi falta de carn d' olla.

Ella 'l volgué per lo jove,
ell perque es rica en excés;
tot lo que 'ls falta d' amor
los hi sobra de dinés.

Vol ferme... 'l favor?

—Senyoret, senyoret!...
 —¿Qué vol, mona?
 —Vol ferme...
 —Si; ab molt gust!...
 —Y ara! me sembla que vosté no está ból!...
 —Perquè ho diu aixó?
 —Perque 'm sembla que tè la vista als dits.
 —¡Ja... ja... ja... No 'm fassi...!
 —Si, se 'n pot ben riure!...
 —Uy, que mona!...
 —Just! encare no n' hi prou ab pessigarme que 'm té de tocar la cara?
 —¡Si es tant bufona!...
 —Pró senyoret!...
 —Pró senyoreta!...
 —Y aral què té avuy? ¡Está molt d' ullera!...
 —Al costat seu, sempre, ja ho sab.
 —Me sembla que si 'l sentís la seva *Papita*!...
 —Diría que tinch rahó!...
 —Si aixó 's pensava, de gelos se moriría!...
 Del mico que l' hi clavava 'l deixava de pá de pessich!...
 —No 's preocupi...
 —Aixó mateix... (¡Ay! la seva *mamá*!...) Vol ferme...
 —Ja l' hi he dit que sí!... Quantas vegadas!...
 —Aixís passém el temps, *Luisito*?
 —No, mamá, es que ...
 —Y vostè, aquí té la cuyna?...
 —No senyora, hi soch perque 'm llegeixi aqueixa carta; com ell sab tant de llegir!...
 —Ja ho pot dir á tot arréu; sempre treu sobresalients...
 —(Baix) Mamá no diguis las carbassas!...
 —May l' hi han donat cap carbassa com al noy del senyor Llardóns, sab!
 —A veure, á veure aqueixa carta.
 —Si vol ferme... 'l favor?...
 —Ves depressa, Luisito, sents? que després vull que 'ns ajudis a fer dissapte...
 —Pró, mamá; si la *Papita* ho sab?...
 —Millor, ja ho sabrá per quan estiguéu casats. Jo ho hagués sabut del teu papá!
 —Potser vol que li posi las lligacamas?...
 —Encare que sigui la cotilla!... Jo ho tens entés...
 —(Dispensi, senyoret, pro se m' escapa 'l riure ja... ja...)
 —Potser creu... maliatsiga! —(Llegint).
 Lo Nou... (no del coll), 20 de Marzo.
 Carida Manela. Sabras ce todos esta-mos buenos y ce tu pa-dre ayer lo *combragamos*. Tonet tene el *xarram-pió* mus alegramos de que estés buena como nosotros y tu padre y Tonet, ayer se *mus* mu-rió la *truxa* y case ocho dias *abia* cri-ado sis gorrinos y ara solo *mus* cedan *set* *porcos*. Baca pronto que *te* *mataremos*.. un gorrino, lo *nunci* sa casado con la *Tomacas* ce facia años ce vestia santos y 'l rector a ceda do mol disgustado, pues *ara* no *te* *majordo*-dona.
 Espero darás un beso...
 —¡Qué fa senyoret!...
 —¡Diuen que li fassi un petó!... Vina!
 —¡Prou, prou! que no més diu un!

—...A Manelet. Si puedes *mus* vendrás á ver aviat.
 Tu S. S. q. b. t. m. tu padre.
Tóful.

—Moltas gracias!
 —No hi ha de què, mona!
 —Ay, qu' es inquietos! Encare 'm couhen els pessichs!...

J. M.ª MALLAFRÈ.

Rampellada

—Ningú parla d' altra cosa
 ¿No ho saben? Si qu' es estrany;
 mes lo que la gent murmura
 jo ignoro si es un engany.

—¿Que potser la carlinalla
 volen novament lluytá,
 y no tenen escopetas?...

—Ca ¡home ben lluny está
 d' endevinarho!

—¿Qué diuen?
 ¿que 'ls forners s' han avingut
 y tots á l' una confessan
 que 'l seu pá 'ns treu la salut'
 —Cá, home; no ho endevina.
 —Ah, ja ho sé: potsé 'l rectó
 haurá dit dalt de la trona
 que 'l senyó *Terso* está ból
 —¡Fugiu, tontos...

—Doncas, miri,
 no sé pas lo que 'ns vol di...
 ¡Sino que diguin tal volta,
 que 'l ¡*Cucut!* se vol mori;
 ó que á Madrit fan grans festas
 ó qu' enrahona la gent
 en vista de que fa dias
 no ha descarrilat un tren!
 —Los miro lluny d' acertarho
 com lluny estém dels estels.
 Vostés no hi tocan —¡Caramba!
 ¡Si que la cosa té pels!
 Pues... diguinsho desseguida
 ey si no 'ns amaga l' ou!
 Jo 'm dono.

—Jo també 'm dono.

—Y jo.

—Y jo.

—Bueno; prou.

Lo que diuen ¡ay! *señores*,
 no s' ha vist ni 's veurá més;
 es un fet que fa remoure
 las llágrimas y el demés...

—Bueno; sigui lo que 's vulgui,
 diguiho; no 'ns fassi pati.

—Donchs, atenció; vaig á dirho
 tal com jo ho he sentit di
 La relacio será trágica;
 sera un cás horripilant.
 Preparinse una cadira
 que potsé 's desmayarán.
 Donchs, diuen .. (no 'ls asseguro
 si es una bola)

—¡Veyám!!

—Diuen... que nosé en quin poble...
 ¡Dos frares s' han mort de fam!

RAMPELLS.

LA DONA CATALANA

DIRECTORA: D. RIERA BATLLE.

Lo cant dels aucells

Al mostrar la fresca aubada
las gotetas de rosada
que del Cel han devallat,
per l'espai s'ou joganera
la cantada matinera
de 'ls aucells que han despertat.

Mentre un himne xarrotejan
també l'ayre petonejan
ab un bes d'agrahiment;
y quan callan sas boquetas,
lo batech de sas aletas
ja demostra son content.

A un paratje tots fan via
hont l'hermós astre del dia
ofereix son primer raig;
y allá junts ab sas parellas
admiran las maravellas
del purissim mes de Maig

¡Quant'alegres son sas notas!
En ellas hi vibran totas
las impressions del amor,
ningú d'ells sent anyoransa
puig son himnes d'alabansa
qu'entonan al Criador.

DOLORS RIERA BATLLE.

La única voluntat

Va entrar en Pep de baillet
y al cap d'anys qu'era á la casa
cap de colla el varen fer
per lo molt bé que treballa,
La filla del masover
está d'ell enamorada
y en Pep la voldria molt
mes no gosa á demanarla.
L'hereu del Mas dels tres pins
acompanyat de sa mare
á la noya ha demanat
per pogué ab ella casarse.
Al saberho el masover
no sab de goig qué li passa
mentres la noya plorant
d'aquesta manera parla;
—Pare no estigueu content
ni 'm volguéu fé desdixada
que enamorada d'en Pep
cap més no puch estimarne
y la voluntat el cor
sols la posa una vegada.

ROSETA SERRA.

Amorosa

¡Qué felissos són tots dos!
tu m'estimas, jo t'adoro;
jo estar aprop teu anyoro,
tu mon tracte carinyós
Lluny de tu, d'amor deliro
y tant per véuret glateixo,
que ta imatge distingeixo
fins en l'ayre que respiro.
Y á Deu molts cops he pregat
que si la mort á tu 't crida,
també 'm tregui d'eixa vida
y ens junti á l'eternitat.

MARIA ROSSELL.

Cantars de tiple

Fa molt temps que prego á Deu
que 'm depari un xicot bó;
mes no sé si no 'm escolta
ó de bons no 'n troba en lloch.

Si 'm quedo per vestir sants
no será per culpa meva
puig no puch ser més amable
quan un jove 'm fa l'aleta

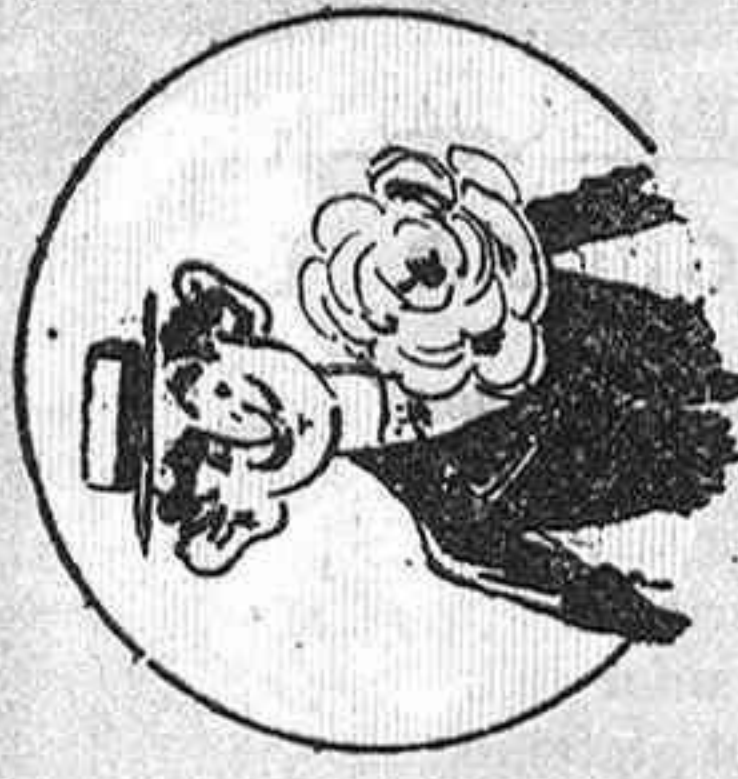
Cada día veig un jove
que temps há 'm té l'cor robat;
pro per més que jo l'estimi
com soch dona haig de callar.

Per respondre á una mirada
fem á voltas un somris
y ab més gust contestariám
exclamant ben clá y net: sí.

Quan á l'hora no ets aquí
(ho declaro ingenuament)
m'impaciento y sempre penso
que alguna altra t'entreté.

Jo ho dich clar: totas las noyas
nem á casa de promés;
si n'hi ha alguna que no hi vaji,
es tan sols porque ja n'té.

PEPETA FORGERÓN

«La flor que ti ofrescu rasiba purpisia.»

Bellugueitj municipal per veure si 's fá algun ral.

Un florero de Maig.

—Ja sabéu els meus intents y ab ells salvém la Nació.
 ¿M' ensenyéu els punys?
 Corriente, donchs... jo no faig dimissió!

ROMEA

Ab unas estisoradas extraordinarias en la obra y ab lo concurs de molta policia pública y secreta entre la concurrencia, s' han donat algunas representacions més de la desdixada sátira del *graciòs y xispejant* Rusiñol, habent promogut ab tot, algún sensible per-cans.

Increible resulta que la Empresa del teatro que há de viurer del favor de *tot* lo públich, vulgui ser causa de incidents lamentables

Ahir debía estrenarse *Una modelo*, comedia en un acte del reputat escriptor Sr. Rovira y Serra, de qual obra ne parlarém la setmana entrant, aixís com també de *Sol ixent* drama en quatre actes de J. Pous Pagés y que segóns los cartells deu estrenarse lo próxim dimars.

NOVETATS

En aquest elegant teatro s' anuncian dugas funcions extraordinarias pera lo divendres y dissapte próxims (días 9 y 10) pera la célebre y eminent trágica japonesa Sada Yacco, considerada com la primera actriu de las que avuy existeixen.

Ultimament ha trevallat á Italia y la prempsa d' allí no ha vacilat en afirmar que es superior á la seva Duse, afirmació que Fransa també fá comparantla ab la seva Sarah Bernhardt.

Ab verdader deliri es esperada aqui, pera veurer si son justos los elogis que se li tributan.

Una de las obras que representará será *La dama de las camelias* que per ser de batalla de totas las célebres actrius, se la podrá jutjar ab fonament.

A dita artista l' acompanya la creadora de la dansa serpentina Loie Fuller que també en un dels intermedis executa la dansa que li ha donat tant renóm universal.

TIVOLI

Segueix la direcció del teatro ab lo propòsit de la variació del cartell, pero aixó fá que obras tant notables com *El secreto de una dama* y *Campanone* no logrin l' éxit degut, á causa de falta de ensajos ab tot y ls bons propòsits dels artistas que las executan.

Insistím en lo que habém dit variás vegadas; millor que obra diferente á diari, sería obra ben ajustada y cantada, puig en la companyia hi ha elements pera sortir arrodonidas totas las obras del género antich de la sarsuela.

Se prepara *Por seguir á una mujer* y la tant celebrada de Barbieri *Los comediantes de antaño*, que fá molts anys que no s' ha executat

CATALUNYA (Eldorado)

Dilluns passat tingué lloch lo benefici de la simpática y notable tiple Srta. Gurina habentse vist lo teatro plé de gom á gom y la beneficiada agassatjada en totas las obras y d un modo extraordinari en *La balada de la luz* que hi desempnyá de un modo acabat la Isabel.

Lo extraordinari de la ovació siguié al finalisar la cançó *La Rioj.nica* que la cantá magistralment fent gala de sas notables qualitats per lo que al final de la mateixa siguié obsequiada ab un verdader diluvi de flors coloms y regalos de intrínsech valor, ofrena de sos nombrosos admiradors.

UN COMICH RETIRAT.

Diversions públicas

PLASSA DE TOROS
(Antigua de la Barceloneta)

La corrida que s' efectuá diumenje últim, siguié la que debía donarse en lo 20 del passat Abril y á aquest aplassament se deu sens dupte la transformació de *bravucón á manso* que sufrí lo bestia lidiat, que com ja saben nostres lectors era de la ganaderia de Villamarta.

Poch feu la quadrilla per agradar al públich, puig á excepció de 'n *Costillares* y *Bocanegra* en sos primers toros respectivament que 'ls mataren ab valentia y acert, lo resto de la *corrida* siguié molt monótona.

Pera demá festivitát de la Asconsió, s' anuncia nova corrida de toros-novillos, procedents de la ganaderia andalusa de 'n Pérez de la Conxa ab lo concurs dels matadors *Bocanegra*, *Maçantinito* y *Canario*.

Aquest últim, que vé procedent d' América, sabém que té grans desitjos de deixar sa fama ben sentada y que executarà entre altrás sorts lo *quiebro de la cadira* que 's diu executa á la perfecció.

Primavera

I

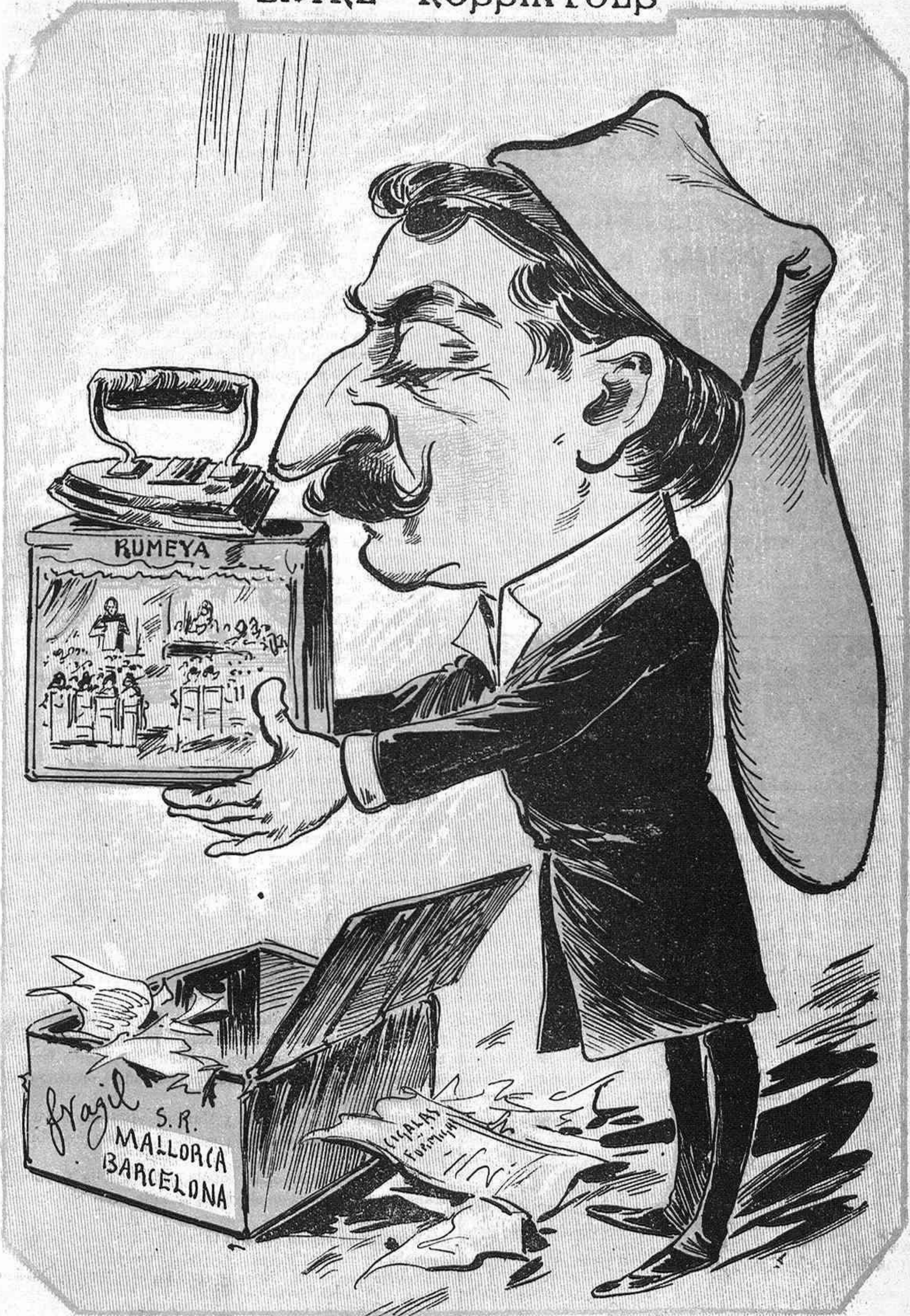
Jo 't saludo Primavera
florida y bella estació,
Avuy sols al recordarte
glateix alegre 'l meu cor;
ab quin afany t' esperava
per poder al camp torná
y effluvis de nova vida
altra volta respirá.
Jo 't saludo Primavera
florida y bella estació
y avuy sols al recordarte
glateix alegre 'l meu cor,
que no en vá ab tendras estrofas
poetas de gran renóm
han ensalsat tas bellas
ab vibrants trovas de amor.

II

Las fonts ab sos murmuris,
las aus ab los seus trins,
l' ombrivol de l' arbreda
y llurs palaus florits,
las flors de pur aroma
de la plascenta nit
las gotas de rosada,
la brisa del matí
al rebre 'l bes castíssim
de savia fecondant
que Primavera envia,
tornan á revifar,
y la natura tota
entona ab sublim chor,
un himne d' alabansas,
un bell cant á l' Amor.

R. HOMEDES MUNDO.

ENTRE "RUSSINYOLS"

—¿Qu' es aixó? ¡Un' altre esperpento! Res, qué s' hi há de fer! En una família n' hi há de tots. ¿Veuen? aquí tenen aquet, que ab las sevas *gracias*, ja 'm comensa á fer *la llesca*!

Regalos als lectors

— DE —

LA TOMASA

LA TOMASA
CUPÓ PRIMA N.º 31 (1)

Que dona dret á adquirir per

UN RAL

l'idi i fi de sigle en un acte

Els raigs Y

original de ALBERTO LLANAS

qual preu corrent es lo de

UNA PESSETA

(1) Caduca als vuyt días ó avans si s'agotan
els exemplars.

A ne 'n *Fardalico* Urrecha li ha semblat bé l'obra de 'n Rusiñol «Els Jochs Florals de Canprosa».

¡Quina sort per en Rusiñol! Ja n'ha trobat un!

Com suposo que en Rusiñol no coneix 'ls clàssichs com pertoca á un bon modernista, li farà present que 'n Moratín té un epigrama ab un final que diu;

Si el sabio no aprueba, malo.

Si el necio aplaude, peor.

Y consti qu' aixó de *necio* no va per don *Fardalico*.

No perquè no pugui serho sino perquè hi llegit en una de sas crònics teatrals (-) que l'home gasta bastó de ferro ab nusos y aquest dato m'ha fet *comprimir*.

Ja que se m' antoixa que,

Don *Fardalico* Urrecha,
gasta molt poca corretja!

*.

La festa dels Jochs Florals, no pogué celebrarse diumenge, per las rahons que tothom sab y qu' excusém repetir recordant alló de que en boca tancada no hi entran moscas.

Aquest cas es el primer que s'ha presentat en la ja llarga historia de la floral institució.

Convé anotarlo y tenirlo present.

*.

Don Carlos está de desgracia ab las pubillas.

L' una, donya Berta, se li escapa ab el *pintamonas* Folchí y passa á formar part de la inmensa legió de las donas que no son ni solteras, ni casadas, ni viudas.

L' altra, donya Beatriu, casada ab lo princep Roviani fa poch dias intentá suícidarse á Roma tirantse de cap al Tiber, ja que segons sembla no viu gens bé ab lo seu marit y volgué deixar la feixuga càrrega de la vida.

Compadim á la princesa perquè en mitj de tot resulta mes desgraciada que sa germana. Si aquesta viu bé ab el *pintamonas*, es sens dupte mes ditxosa que la Beatriu, puig lo del matrimoni son romansos.

¡Llástima de mossas! L' una tingué de fugir de casa y l' altra contragué matrimoni de qualsevol manera, per escapar-se del sostre patern ahont la *vibora* de donya Berta de Rohán ó siga la madrastra no las deixava viure.

Don Carlos es un home fatal. Ha causat la ruina d' Espanya per sa ambició, ha produhit la mort de milers d' espanyols per sa crueltat y per fi ha causat la desgracia de sas pobras fillas per son amor á las faldillas.

¡Y aquest home 'ns volen imposar per rey sos partidaris! Bon rey de copas!

*.

A pesar de quant s'ha dit sobre la salut del gran poeta Mossén Jacinto Verdager, no es aquesta tant bona com nosaltres y tots desitjariam, puig d' una consulta celebrada la setmana passada per algunas notabilitats científicas 's desprén que l' autor d' *L'Atlántida* está atacat d' una enfermetat consuntiva, qual tractament será llarch y costós.

Els metjes acordaren que l' eximi poeta 's trasladés al Sanatori del Canigó per veure si ab aquell clima logra apedassarse.

Inútil dir que fém vots pera que 'ls pronóstichs de la ciencia no 's confirmen en aquest cas, ja que seria un dol general per la nostra terra.

*.

Els republicans de Barcelona s'han reunit y han acordat per unanimitat convertir al ciutadá Lerroux en un personatge tant inviolable com el Sant Pare.

Els republicans de Valencia sembla que van acordar lo mateix temps enrera, respecte al seu diputat Blasco Ibañez.

Prés aquest acort, resulta que 'ls insults ó críticas que 's dirigeixin á qualsevol dels dos diputats aludits, es com si 's dirigissin als seus correligionaris y tots aquestos declararán guerra sense quartel á la persona, colectivitat ó periódich d' ahont hagi surtit la crítica.

Preném nota del' acort y comensém per dir que en la qüestió Portas-Lerroux 'ns va bé la conducta del últim y no li tirarém en cara la *desqualificació* del tribunal d' honor.

Pero lo cortés no *quita* á lo valent. Ab la mateixa sinceritat que fém l' anterior declaració, 'ns cal fer constar tam bé que considerém poch democrátichs los dogmatismes é inviolabilitats y com á demócratas verdaters protestém de semblants tiranías.

Desde que va morir en Pi y Margall—que may fou declarat inviolable—'ns inspiran poca confiança els prohoms republicans.

Recordin els demócratas tots la historia de la Revolució francesa y veurán com els idols d' ahir eran els guillotinatats de l' endemá.

¡Y aixó que valian bastant més que 'ls nostres convencionals!

Creyém que 'ls republicans no han rumiat prou el seu acort.

*.

Mossén Rigualt endressa, desde *La Veu* una tant llastimosa crida á las bossas fortes, que m' ha trencat el cor.

L' home se n' ha anat á Montserrat y... ell ho explicarà millor que jo.

«L' Obra Pía
dels pobles desvalguts de Catalunya
va neixe aquí un dia
ab molta ufanía
als peus de Maria
y avuy torna altre cop ánima mia
que en Ella confia
cercant llum y guia
perqué creixi y s' escampi L' Obra Pía
els peus de Maria.»

Y tot perquè las bossas fortes s' hi deixin caure y junt ab la protecció dels «pobles desvalguts de Catalunya» protegeixin á Mossén Rigualt, qu' es lo qu' es tracta de demostrar.

Instintivament m' ha acudit á la memoria el guia patagó de *Los Sobrinos del Capitán Grant*, aquell que «sigue al condor en su rápido vuelo y es la providencia del caminante...» pe 'l módich interés de dos pessetas.

E igual qu' aquell *subteniente*,
al llegir lo vers en *ia*
endavinant los seus móvils,
hi exclamat — ¡Adiós poesía!

✱

Lo conegut fabricant de xocolata D. Jaume Boix, ha tingut la amabilitat de remetre'ns ia nova colecció de cromos que regala á sos nombrosos favoreixedors.

Dita colecció está composta de 50 cromos y representa altres tants arts y oficis de senyoretas, dibuixats ab lo garbo del Sr. Labarta, per lo que creyém será buscada ab verdader deliri per los aficionats.

Agrahim l' obsequi.

✱

Els de la «Unió Nacional» convensuts de que no van en lloch tiran ara amoretas al catalanisme y dihuen qu' entre las diversas ideas que s' han proposat pera la salvació d' Espanya, es el catalanisme la que 'ls inspira més confiança.

Está molt bé; en tal cas, no tenen més que agafar las bases de Manresa, aplicarlas á sas respectivas provincias y... ¡*andando!*!

✱

Datos amagats pertocants á «Els Jochs Florals de Canprosa» de don Santiago Rusiñol.

En la temporada del «Teatro Lirich Catalá» se 'ns diu que no cobrani un céntim de «L' alegría que passa» y 'ls quadros que pintasab tothom que té de regalarlos per que ningú 'ls hi compra. Es de presumir, donchs, que «Els Jochs Florals» de marras, no donarán ni mitja pesseta á l' autor. No en vá 's tracta d' un artista de temperament, renyit ab el mercantilisme... y «ab rendas considerables.

A més d' aixó, com el *Juan Palomo* del quento, després de no cobrarne un céntim, encare hi afegeix jiners, puig las vistas fotogràficas de reclám que 's tragueren diumenje á la tarde y que demá publicarà *La Esquella* —periódich catalanofobo— las paga el mateix Rusiñol á rahó de cinch duros cada vista.

Ademés, en las representacions d' «Els Jochs Florals de Canprosa» la *claque* del teatro Romea s' aumenta —per ordre superior sens dupte —ab un escamot de *podó*, comandat per l' ex-autor dramátich y ex-picador de toros *Memento*.

Es lo que 'ns faltava per veure. Un catalá que regala 'ls drets, que 's paga 'ls reclams y que fa ali ab polissonts y toreros per imposar una obra seva.

¿Y d' aixó se 'n diu cultivar l' art per l' art?

Lo que no 's pot negar es que 'ls procediments son *modernistas* en alt grau.

Aixó no s' havia vist may encara á Catalunya.

¡Ara si qu' hem entrat en los *molllos nous!*

Aixís com l' Ajuntament vá acordar no fer cap mena de festas ab motiu de la coronació del Rey, la Diputació ha acordat votar 35000 pessetas ab dit objecte y ademés enviar una comissió á Madrid ab una consignació de 50 duros diaris cada comissionat.

De manera que si la ciutat de Barcelona ha declarat que no vol gastar un céntim per festejar la coronació, en cambi la provincia afluixará la mosca per partida doble.

Es absolutament necessari que en las próximas eleccions de diputats provincials 's completi la obra comensada á Barcelona ab las eleccions de representants á Corts y al municipi.

Es necessari escombrar tanta farsa de l' antiga Generalitat de Catalunya.

✱

El *Maleta Indulgencias* ó en Marsillach ó en *F. Faff* ó com vulguin anomenarlo, de «El Diluvio» deya l' altre dia parlant del cent-peus de 'n Rusiñol.

«Todos esos que han ganado la flor natural, la englantina y la viola son como esos árboles de muchas hojas y ningún fruto. Como en todo, hay excepciones, y lo son Mistral, Hugo, Verdaguier, Guimerá, Mestres y algún otro; pero los más se llaman Ubach y Vinyeta. Omar y Barrera Massó, Pagés, Dolores Moncerdá, *Pepet del Carril* y toda la morralla que profana el divino arte »

Aixís diu l' *Adolfito* Marsillach l' home que per cobrar els articles á trenta rals, es capás d' escriure pera 'ls *Anales de San José* ó pera *Tierra y Libertad* (si 'l volguessin)

Nostre company *Pepet del Carril* está molt joyós de ser blanch de las iras de l' *ilustre Tartuffe* del «Diluvio» y 's considera honrat veyentse inclós entre la *morralla*, s' aquesta 's compón de poetas inspiradissims com l' Ubach y Vinyeta, en Pagés de Puig y de senyoras tan dignas é ilustradas com donya Dolores Moncerdá.

¡Ab aquesta *morralla* aniria á tot arreu! Ab los *morrals* com El *Maleta Indulgencias* pot comprendre, no aniria en lloch.

✱

En Doys s' ha posat á donar el timo de 'ls perdigóns als lectors nocturns de *La Publicitat* (sempre ab lo ben entés que 'n tingui algún.)

Ab lo titul de «Curiositats» explicava l' altre dia sense firmar'ho que la navegació aérea es un fet segons el *Timatium Port*, diari húngaro, gracias á una sustancia titulada «Manolita»

Mes avall contava que 'l cranch es un animal al que li costa molt posarse vermell (á diferencia de 'n *Xirigotas* qu' ab dos ditets ne té prou.)

Y finalment dava compte del origen de una fortuna monstruosa feta, segóns ell, recullint mistos usats.

L' amich Doys s' está gastant d' un modo lamentable. L' ofici de bufon el desempenyava avans ab relativa gracia. Pero ara ja ho fá tant malament que fins se dona vergonya de firmar sas «Xirigotas» y las enquibeix en altres seccions, sense pare conegut, donant el pego als que lleixen el diari.

¡A quins extréms porta el vici de la beguda!

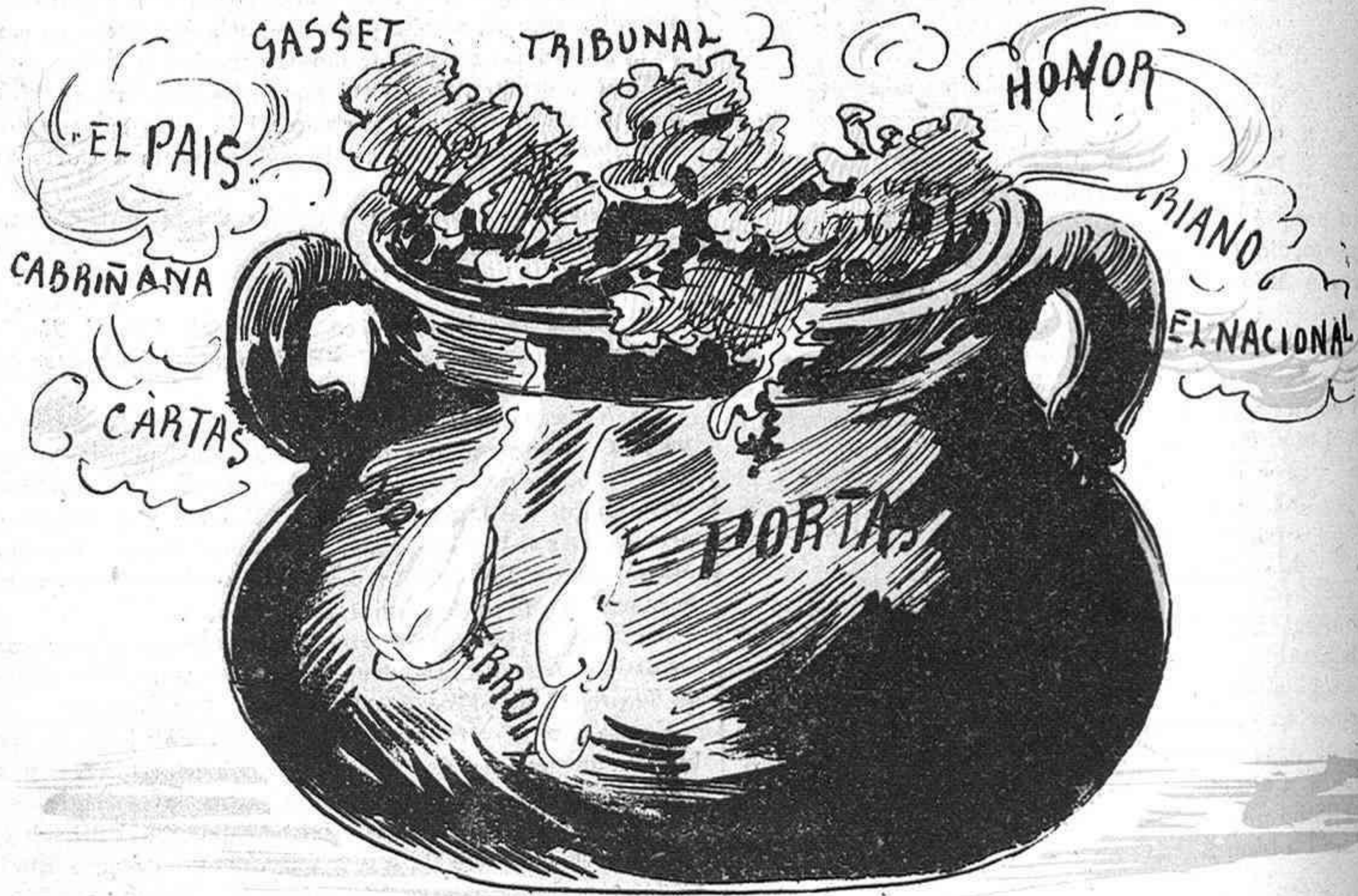
¡Are ja las agafa anónimament!

✱

Lo reputat mestre compositor Sr. Guiteras ha organisat pera la nit d' avuy, un concert ab objecte de donar á coneixer música seva, lo que tindrà lloch en lo carrer de la Canuda numero 31. Hi pendrán part varios artistas, entre ells la célebre contralt Srta. Dachs y la eminent concertista d' arpa Sra. Cervantes.

Procurarém assistirhi pera darne coneixement á nostres lectors.

UNA OLLA DE GOLS

¡El dimoni que ho entengui!

Sessió de treballs - classes

Xarada

Dé tot ah la seva dona
 un bot don Pau en' ca molt trer
 he vingut a Barcelona
 y ha comprat un ha-segon
 per qua li sobra diner.

CATALA-NINJA

Caragüillat

X
 VER
 NOTA
 R
 NOTA
 ABRIL
 MAIG
 JUNY

Enigma

Si entengué del nom d'un país
 per les notes musicals
 un país de Catalunya.

Tarjuts

Palet Padós
 SANS

Logogrifo

- 1 2 3 4 5 6 7 - Nom de dona.
- 8 9 10 11 12 - " d'home.
- 13 14 15 - " " "
- 16 17 18 - Carrer de Barcelona.
- 19 20 21 - Número.
- 22 23 - Musical.
- 24 - Consonant.

LA TOMASA

REVISTA DE FISTIU, IL·LUSTRAT I LITERARI
 PREIS DE SUSCRIPCIÓ

- Penya y Portugal, trime 1.50 pt
- Eula y Puerto Rico, " 8
- Extranjer, " 8
- Sonudo corrent " 0.10

Esta reclamació podrá dirigirse a
 REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ
 Anual periódich.

6, SANT RAMÓN, 6